Wes-Kaapse Regering
Onderwys

Direktoraat: Kurrikulum VOO

TELEMATIESE ONDERRIG 2016

REKENINGKUNDE
Graad 12

Liewe Graad 12 Rekeningkunde leerder

Welkom tot hierdie Telematiese projek. Hierdie program sal jou hersienings- en studieprogram ondersteun in voorbereiding vir jou finale Graad 12 Rekeningkunde eksamen. Hierdie program bied jou ‘n geleentheid om wat jy in die klas geleer het, te konsolideer. Maak asseblief van hierdie geleentheid gebruik deur elke sessie by te woon. Die aanbieders sal nie al die onderwerpe dek nie – hulle sal wel op belangrike aspekte van die onderwerpe in die leerplan fokus ten einde jou begrip daarvan te verbeter.

Om te slaag in Rekeningkunde moet jy na die volgende oplet:

- Begin werk vanaf die eerste dag
- Let noukeurig op in die klas om te verseker dat jy die werk verstaan
- Voltooi Rekeningkunde huiswerk/oefeninge daagliks OEFEN…OEFEN…OEFEN
- Werk netjies en akkuraat
- Toon berekeninge in hakies
- Lees instruksies by vrae/aktiwiteite versigtig en maak seker jy verstaan wat gevra word
- Wees nougeset in die voltooiing van take en assesseringsaktiwiteite en toetse asof jy vir die finale eksamen voorberei
- Maak gebruik van vorige eksamenvraestelle en toetse vir hersiening
- Verfyn jou eksamentegniek: wanneer jy hersien, kies vrae wat jou in jou swakker areas sal verryk. Gebruik die tydstoekennings in die vraag om te bepaal of jy die vraag in die beskikbare tyd voltooi.

Dr Glynis Schreuder
Senior Kurrikulumbeplanner: Rekeningkunde

REKENINGKUNDE ROOSTER – GRAAD 12

Datum	***Onderwerp***	***Hierdie les sal die volgende dek:***
Woensdag 10 Februarie 16:00 – 17:00	**Maatskappye**	Belangrike inhoud en vaardighede met betrekking tot Maatskappye ▪ Transaksies uniek aan maatskappye ▪ Opstel van finale rekeninge, finansiële state en notas
Dinsdag 8 Maart 16:00 – 17:00	**Maatskappye**	Belangrike inhoud en vaardighede met betrekking tot Maatskappye ▪ Ontleding en vertolking van finansiële state ▪ Ouditverslae
Woensdag 13 April 16:00 – 17:00	**Rekonsiliasies**	Belangrike inhoud en vaardighede met betrekking tot Rekonsiliasies ▪ Bankversoening ▪ Debiteureversoening en ouderdomsontleding ▪ Krediteureversoening
Woensdag 18 Mei 16:00 – 17:00	**Voorrade**	Belangrike inhoud en vaardighede met betrekking tot Voorrade ▪ Deurlopende- en Periodieke Voorraadstelsels ▪ Voorraadwaardasie deur EIEU-, geweegde gemiddelde- en spesifieke identifikasie metodes te gebruik
Woensdag 24 Augustus 16:00 – 17:00	**Vervaardiging**	Belangrike inhoud en vaardighede met betrekking tot Vervaardiging ▪ Produksiekostestaat ▪ Gelykbreekpunt ▪ Eenheidskoste

Kopiereg voorbehou

TELEMATIESE ONDERRIG 2016

OORSIG VAN MAATSKAPPYE

		Jy moet die volgende kan doen:	**Dit is belangrik om die volgende te onthou:**
A	Transaksies uniek aan maatskappye ▪ Uitreik van aandele teen uitreikprys ▪ Terugkoop van aandele ▪ Inkomstebelasting ▪ Dividende ▪ Direkteursfooie ▪ Ouditfooie	▪ Optekening van transaksies in die joernale ▪ Opstel van grootboekrekeninge ▪ Die gebruik van inligting om die finansiële state op te stel	▪ Weet hoe om die **gemiddelde** aandeelprys te bereken
	Ander transaksies ▪ Aankoop van vaste bates ▪ Verkoop van vaste bates	▪ Bereken en optekening van waardevermindering ▪ Opstel van Bateverkope rekeing ▪ Opstel van Vaste Bate Nota ▪ Gepaste optekening in Kontantvloeistaat	▪ Ken die formaat van die Vaste Bate Nota ▪ Weet hoe om die Bateverkope grootboekrekening op te stel
B	Opstel van finale rekeninge en finansiële state ▪ Verdelingsrekening ▪ Inkomstestaat ▪ Balansstaat met Notas ▪ Kontantvloeistaat	▪ Opstel van 'n Verdelingsrekening ▪ Opstel van 'n Inkomstestaat deur aansuiwerings in ag te neem ▪ Opstel van 'n Balansstaat ▪ Opstel van Notas tot die Balansstaat (Vaste Bates, Handels- en ander ontvangbare bedrae, gewone aandelekapitaal, Behoue inkomste, Handels- en ander betaalbare bedrae)	▪ Ken die **formate** ▪ Toon al jou be**werkings**
C	Ontleding en vertolking van finansiële state	▪ Bereken finansiële aanwysers ▪ Ontleed en vertolk finansiële aanwysers o Vergelyk oor twee jaar o Vergelyk finansiële aanwysers van twee maatskappye.	▪ Verstaan watter finansiële aanwysers gebruik word om watter aspek te vertolk ▪ Wanneer finansiële aanwysers ontleed word, onhou om die finansiële aanwyser(s) aan te haal; om die werklike syfers /persentasie/ verhouding van beide jare / beide maatskappye te noem en te vergelyk (afhangende van die vraag); en 'n verduideliking te gee.

Copyright reserved

		Jy moet die volgende kan doen:	Dit is belangrik om die volgende te onthou:
D	Ouditverslae	Ontleed ouditverslae	▪ Verstaan die verskillende ouditverslae (ongekwalifiseerd, gekwalifeseerd, weerhouding van mening) ▪ Verstaan die verskil tussen 'n interne ouditeur en 'n onafhanklike auditeur

ONTLEDING EN VERTOLKING VAN FINANSIËLE STATE

Vrae wat deur gebruikers van finansiële state gevra word		Kategorie	Finansiële aanwysers	Hoe om te bereken
1	Is die maatskappy doeltreffend in sy gewone bedryfsaktiwiteite?	Winsgewendheid	Winsopslag % / % Bruto wins op koste van verkope	$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{100}{1}$
			% Bruto wins op verkope	
			% Bedryfsuitgawes op verkope	
			% Bedryfswins op verkope	
			% Netto wins na belasting op verkope	
2	Kan die maatskappy al sy skuld met gemak vereffen?	Solvensie	Solvensie verhouding	

Copyright reserved

Vrae wat deur gebruikers van finansiële state gevra word		Kategorie	Finansiële aanwysers	Hoe om te bereken
3	Kan die maatskapy sy onmidellike skuld met gemak vereffen?	Likiditeit	Bedryfsverhouding	
			Vuurproefverhouding	
			Voorraad omsetsnelheid	
			Tydperk waarvoor daar genoeg voorraad voorhande is	
			Gemiddelde debiteure-invorderingstermyn	
			Gemiddelde Krediteure-betalingstermyn	
4	Verdien die aandeelhouers ‘n redelike bedrag in terme van hulle belegging?	Opbrengs	% Opbrengs op aandeelhouersekwiteit	
			Verdienste per aandeel	
			Dividende per aandeel	
			Netto batewaarde per aandeel	
5	Tot watter mate word die maatskappy deur lenings gefinansier in ooreenstemming met kapitaal?	Finansiële risiko / gerat /	Skuld-ekwiteitsverhoudig	
			% Opbrengs op totale kapitaal aangewend	

Copyright reserved

Aktiwiteit 1 **Inkomstestaat; Behoue Inkomste Nota**

Jy word voorsien van die Voor-aansuiweringsproefbalans van Moza Beperk vir die jaar geëindig 30 Junie 2015.

GEVRA:

1.1 Voltooi die Inkomstestaat vir die jaar geëindig 30 Junie 2015. Toon alle bewerkings in hakies.

1.2 Stel die Behoue Inkomste nota op.

INLIGTING:

MOZA BPK
VOOR-AANSUIWERINGSPROEFBALANS SOOS OP 30 JUNIE 2015

	DEBIET	KREDIET
Balansstaatrekeninge-afdeling		
Gewone aandelekapitaal		6 750 000
Behoue inkomste (1 Julie 2014)		1 642 700
Grond en geboue	5 068 800	
Toerusting	1 478 400	
Voertuie	1 953 600	
Opgehoopte waardevermindering op toerusting		818 000
Opgehoopte waardevermindering op voertuie		707 400
Verbandlening: Freedom Bank		1 930 800
Handelsvoorraad	2 292 000	
Vaste deposito: Bold Bank (8% p.j.)	1 180 000	
Bank	751 400	
Kleinkas	6 000	
Debiteurekontrole	950 400	
Krediteurekontrole		1 169 400
SAID (Inkomstebelasting)	628 200	
Voorsiening vir oninbare skulde		43 200
Nominale rekeninge-afdeling		
Verkope		25 200 000
Debiteure-afslag	348 400	
Koste van verkope	17 928 800	
Huur inkomste		555 680
Rente inkomste (op vaste deposito)		63 900
Oninbare skulde verhaal		5 520
Bemarkingsuitgawes	1 152 000	
Direkteursfooie	2 016 000	
Ouditfooie	177 000	
Salarisse en lone	2 155 860	
Verpakkingsmateriaal	55 400	
Diverse uitgawes	153 040	
Oninbare skulde	28 800	
Gewone aandele dividende (tussentydse)	562 500	
	38 886 600	38 886 600

Kopiereg voorbehou

AANSUIWERINGS EN ADDISIONELE INLIGTING:

A. Die gemagtigde aandelekapitaal bestaan uit 750 000 gewone aandele.

Daar was 500 000 aandele uitgereik aan die begin van die finansiële jaar. ‘n Verdere 125 000 nuwe gewone aandele is op 15 Julie 2014 uitgereik teen 1 450 sent elk. Hierdie aandele is korrek opgeteken.

Op 22 Junie 2015 is 40 000 aandele van ‘n aandeelhouer teen 1 840 sent teruggekoop. Hierdie inskrywing is nog nie opgeteken nie.

B. ‘n Fisiese voorraadopname op 30 Junie 2015 het die volgende voorrade voorhande getoon:
- Handelsvoorraad R2 164 800
- Verpakkingsmateriaal R10 200

C. Maak voorsiening vir uitstaande rente op die vaste deposito. Hierdie belegging bestaan vir die volle jaar. Rente word nie gekapitaliseer nie.

D. ‘n Debiteur wat R76 800 skuld, is as insolvent verklaar. Sy boedel het 60 sent in elke rand betaal en dit is korrek opgeteken. Die oorblywende saldo moet as oninbaar afgeskryf word.

E. Voorsiening vir oninbare skulde moet tot 5% van debiteure aangepas word.

F. Die leningstaat wat van Freedom Bank op 30 Junie 2015 ontvang is, het die volgende getoon:

	R
Saldo aan die begin van die finansiële jaar	2 700 000
Terugbetalings gedurende die jaar	1 099 200
Rente gekapitaliseer	**?**
Saldo aan die einde van die finansiële jaar	1 930 800

G. Maak voorsiening vir waardevermindering soos volg:
- Voertuie teen 15% p.j. op kosprys
- Toerusting teen 10% p.j. op die verminderde saldo metode.

LW: ‘n Nuwe voertuig is op 1 April 2015 vir R600 000 aangekoop. Dit is korrek opgeteken.

H.

I. Dividende van 65 sent per aandeel is op 30 Junie 2015 verklaar. Hierdie dividende is nog nie betaal of opgeteken nie.

J. Inkomstebelasting vir die jaar, R360 256.

Kopiereg voorbehou

Aktiwiteit 2 **Konsepte, Balansstaat, Notas tot Balansstaat**

2.1 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by 'n term/begrip in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommer (2.1.1–2.1.5) in die ANTWOORDEBOEK neer.

KOLOM A		KOLOM B	
2.1.1	Kommissie vir Maatskappye en Intellektuele Eiendom	A	riglyne vir die opstel van finansiële state om konsekwentheid te verseker
2.1.2	Direkteur	B	verantwoordelik vir die instandhouding van rekords en beheer van nuwe en bestaande maatskappye
2.1.3	IFVS ('IFRS')	C	die onderneming is vir sy eie skulde verantwoordelik en die eienaars is beperk tot die bedrae deur hulle belê
2.1.4	Beperkte aanspreeklik-heid	D	verantwoordelik vir die uitspreek van 'n mening oor die finansiële state van 'n maatskappy
2.1.5	Onafhanklike ouditeur	E	'n verkose lid van die raad wat verantwoordelik is vir die bestuur van die onderneming en vir die implementering van beleid

2.2 Goothandelaars Bpk. is 'n publieke maatskappy wat op die JEB gelys is. Die onderneming het 'n gemagtigde aandelekapitaal van 1 000 000 gewone aandele.

GEVRA:

2.2.1 Stel die volgende notas tot die Balansstaat op:

(a) Gewone aandelekapitaal
(b) Behoue inkomste
(c) Handels- en ander ontvangbare bedrae

2.2.2 Voltooi die Balansstaat op 30 Junie 2015. Waar notas nie gevra word nie, toon ALLE bewerkings tussen hakies om deelpunte te verdien.

Kopiereg voorbehou

INLIGTING:

A. Op 1 Julie 2014 het uitgereikte aandelekapitaal uit 850 000 gewone aandele bestaan.

B. **Die volgende totale is uit die boeke op 30 Junie 2015 geneem:**

Vaste/Tasbare bates (drawaarde)	?
Vaste deposito: Swan Bank	120 000
Gewone aandelekapitaal (850 000 aandele)	5 737 500
Behoue inkomste (1 Julie 2014)	181 900
Bank	351 200
Lening: Drake Bank	295 000
Handelsvoorraad	355 700
Netto handelsdebiteure (na aftrek van voorsiening vir oninbare skuld)	118 370
Krediteurekontrole	197 000
SAID: Inkomstebelasting (voorlopige betalings)	320 900
Dividende op gewone aandele (tussentydse dividende)	315 000

C. Geen inskrywings is vir die terugkoop van aandele gemaak nie. Op 1 Oktober 2014 het die onderneming 150 000 gewone aandele teruggekoop by sekere aandeelhouers. Alhoewel die markprys van die aandele R9,25 is, het hulle R7,40 per aandeel aanvaar. Hierdie aandeelhouers is nie op tussentydse dividende geregtig nie.

D. Die volgende aansuiwerings is nog nie ag geneem nie:

- Versekering sluit 'n jaarlikse polis van R29 832 in wat op 1 Desember 2014 betaal is.
- Die voorsiening vir oninbare skuld moet met R6 100 verhoog word.
- Ongebruikte verpakkingsmateriaal beloop R9 500.
- 'n Debiteur met 'n kredietsaldo van R11 700 moet na die Krediteure-grootboek oorgeplaas word.
- Die bankversoeningstaat het 'n vooruitgedateerde tjek van R33 000, gedateer 31 Augustus 2015, getoon.
- Die staat van Drake Bank ontvang in verband met die lening het rente gekapitaliseer van R31 200 getoon. Maandelikse terugbetalings is R10 800 insluitend rente. Hierdie terugbetalings sal in 2018 eindig.
- Op 30 Junie 2015 is 'n finale dividend van 40 sent per aandeel verklaar.

E. Netto wins na belasting, nadat die bostaande aansuiwerings in ag geneem is, is as R813 600 bereken. Die inkomstebelastingkoers is 28% van die netto wins voor belasting.

Kopiereg voorbehou

Aktiwiteit 3 **Kontantvloeistaat**

3.1 Wat is die hoofdoel van 'n Kontantvloeistaat?

3.2 Verwys na die vastebate-nota onder **Inligting C**.

Bereken die ontbrekende bedrae (aangedui deur **a, b, c** en **d**) in die Vaste/Tasbarebate-nota vir die jaar geëindig 31 Oktober 2015.

3.3 Voltooi die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 31 Oktober 2015. Toon ALLE bewerkings tussen hakies.

3.4 Die direkteure het meer aandele uitgereik en vaste bates verkoop om die kontantvloei te verbeter. 'n Aandeelhouer, John Meanwell, het hierdie besluite gekritiseer.

In elke geval:
- Verskaf 'n rede om Jean se opinie te ondersteun.
- Behalwe om die kontantvloei te verbeter, verskaf 'n rede om die direkteure se besluit te ondersteun.

INLIGTING:

A. Die volgende inligting is uit die Inkomstestaat vir die jaar geëindig 31 Oktober 2015 geneem:

Rente op lening (alles gekapitaliseer)	175 500
Inkomstebelasting	375 000
Netto wins na belasting	975 000

B. Inligting uit die Balansstaat geneem:

	31 Oktober 2015	**31 Oktober 2014**
Bedryfsbates	**4 804 000**	**2 820 000**
Voorrade	1 437 500	1 656 250
Handels- en ander ontvangbare bedrae (sien D)	1 075 000	956 250
Kontant en kontantekwivalente	2 291 500	207 500
Gewone aandeelhouersbelang	**4 450 000**	**4 000 000**
Gewone aandelekapitaal (sien F)	3 450 000	3 150 000
Behoue inkomste	1 000 000	850 000
Lening: Freeport Bank (12% p.j.)	**2 000 000**	**1 375 000**
Bedryfslaste	**1 450 000**	**1 262 500**
Handels- en ander betaalbare bedrae (sien E)	1 450 000	1 262 500

Kopiereg voorbehou

C. Vaste/Tasbare bates:

	Grond en geboue	Voertuie	Toerusting
Drawaarde aan die begin van die finansiële jaar	**3 000 000**	**660 000**	**?**
Kosprys	3 000 000	900 000	?
Opgelope waardevermindering	0	(240 000)	(52 500)
Bewegings			
Toevoegings teen kosprys	0	0	48 000
Verkope teen drawaarde	**(a)**	**(c)**	0
Waardevermindering	0	**(b)**	(55 500)
Drawaarde aan die einde van die finansiële jaar	**2 500 000**	**446 000**	**(d)**
Kosprys	2 500 000	750 000	258 000
Opgelope waardevermindering	0	(304 000)	?

Addisionele inligting met betrekking tot vaste bates:

- 'n Voertuig is teen sy drawaarde op die LAASTE dag van die finansiële jaar verkoop. Waardevermindering op voertuie word teen 20% p.j. volgens die verminderdesaldo-metode afgeskryf.
- Grond en geboue is teen kosprys gedurende die finansiële jaar verkoop.

D.

Handels- en ander ontvangbare bedrae sluit in:	31 Oktober 2015	31 Oktober 2014
SAID: Inkomstebelasting	R22 500	0

E.

Handels- en ander betaalbare bedrae sluit in:	31 Oktober 2015	31 Oktober 2014
SAID: Inkomstebelasting	0	R27 500
Aandeelhouers vir dividende	R450 000	R385 000

F. Besonderhede van die gewone aandelekapitaal:

- Gewone aandelekapitaal aan die begin van die 2015-finansiële jaar het uit 700 000 gewone aandele bestaan, met 'n totale waarde van R3 150 000.
- Op 1 November 2014 is 50 000 addisionele gewone aandele uitgereik teen R6,00 elk.
- Daar was geen ander veranderinge aan die aandelekapitaal nie.

G. Die dividende (tussentyds en finaal) vir die finansiële jaar geëindig 31 Oktober 2015 beloop R825 000.

Kopiereg voorbehou

Aktiwiteit 4 **Kontantvloeistaat; Verdelingsrekening; berekening en vertolking van finansiële aanwysers**

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Cobrah Bpk.

GEVRA:

4.1 Gebruik die gegewe inligting om die volgende op te stel:
- Die nota vir kontant uit bedrywighede gegenereer
- Die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 30 April 2015 (toon bewerkings in hakies waar notas nie verlang word nie)

4.2 Stel die Verdelingsrekening op.

4.3 Bereken die finansiële aanwysers wat deur (a) tot (e) aangedui word.

4.4 Verduidelik waarom die aandeelhouers tevrede sal wees, aldan nie, met die dividende, verdienste en opbrengs verdien. Haal gepaste finansiële aanwysers aan om uou antwoord te staaf.

4.5 Lewer kommentaar oor die likiditeit van die maatskappy. Haal aan en verduidelik VIER finansiële aanwyers om jou antwoord te staaf.

4.6 Lewer kommentaar oor die finansiële geratheid van die maatskappy. Verduidelik en haal finansiële aanwysers aan om jou antwoord te staaf.

INLIGTING:

FINANSIËLE AANWYSERS

	2015	**2014**
Bedryfsverhouding	1,1 : 1	1,6 : 1
Vuurproefverhouding	**(a)**	0,7 : 1
Voorraadomsetsnelheid	**(b)**	2,3 keer
Debiteure-invorderingstermyn	24 dae	43 dae
Krediteure-betalingstermyn	30 dae	43 dae
Skuld-ekwiteitverhouding	**(c)**	0,7 : 1
Netto batewaarde per aandeel	**(d)**	79 sent
Verdienste per aandeel	19,9 sent	12,5 sent
Dividende per aandeel	21 sent	12 cents
Opbrengs op aandeelhouersbelang	**(e)**	19,6%
Opbrengs op totale kapitaal aangewend	24,5%	17,1%
Rentekoers op lenings	14%	14%

Kopiereg voorbehou

COBRAH BPK
BALANSSTAAT OP 30 APRIL 2015

	2015	2014
BATES	2 237 500	1 714 400
Nie-bedryfsbates		
Vaste bates	1 917 500	1 514 400
Beleggings	320 000	200 000
Bedryfsbates	854 300	999 600
Voorrade (alles handelsvoorraad)	575 000	650 000
Handels- en ander ontvangbare bedrae (insluitende SAID)	276 300	244 600
Kontant en kontantekwivalente	3 000	105 000
TOTAL BATES	3 091 800	2 714 000
EKWITEIT EN LASTE		
Aandeelhouersbelang	1 564 800	1 286 000
Gewone aandelekapitaal (sien inligting nr. 4 hieronder)	1 344 000	960 000
Behoue inkomste	220 800	326 000
Nie-bedryfslaste	740 000	800 000
Verbandlening: Bukha Bank	740 000	800 000
Bedryfslaste	787 000	628 000
Handels- en ander betaalbare bedrae	372 000	404 000
Aandeelhouers vir dividende	273 000	224 000
Oortrokke bank	142 000	
	3 091 800	2 714 000

ADDISIONELE INLIGTING

1. Die Inkomstestaat vir 2015 toon die volgende:
   Verkope, R3 500 000
   Koste van verkope, R2 200 000
   Rente uitgawe, R104 000 (alle verskuldigde rente is betaal)
   Waardevermindering R207 300
   Inkomstebelasting, R151 200
   Netto inkomste na belasting, R388 800

2. Verouderde vaste bates is teen drawaarde gedurende die jaar vir R145 000 verkoop.

3. Vir die afgelope twee jaar, het die voorlopige belastingbetalings die belasting vir die jaar oorskry. Die bedrag deur SAID verskuldig is in Handels- & ander ontvangbare bedrae ingesluit. SAID skuld R11 600 op 30 April 2014, en R7 300 op 30 April 2015.

4. Gewone aandelekapitaal:

1 600 000 uitgereikte aandele op 1 Mei 2014	R960 000
800 000 aandele is op 1 November 2014 uitgereik	R576 000
300 000 aandele is op 28 Februarie 2015 teruggekoop teen 95 sent per aandeel	?

5. ‘n Tussentydse dividend van 8 sent per aandeel is op 1 Oktober 2014 betaal. ‘n Finale dividend van 13 sent per aandeel is op 30 April 2015 verklaar.

Kopiereg voorbehou

OORSIG VAN REKONSILIASIES

		Jy moet die volgende kan doen:	Dit is belangrik om die volgende te onthou:
A	Bankversoening	▪ Bereken die korrekte Bank saldo deur die formaat in the vraag te gebruik ▪ Stel die Bankversoeningstaat op	▪ Die versoening van die Bankstaat ontvang van die bank, met die KOJ en KBJ, is 'n belangrike deel van interne beheer
B	Krediteureversoening	▪ Versoen staat van 'n krediteur ontvang met hulle rekening in die Krediteuregrootboek	▪ Die versoening van die staat ontvang van die krediteur met die krediteur se rekening in die Krediteuregrootboek is 'n belangrike deel van interne beheer
C	Debiteureversoening en Deiteure-ouderdomsontleding analysis	▪ Versoen Debiteurelys met Debiteurekontrole-rekening ▪ Ontleed Debiteure-ouderdomsontleding	

Aktiwiteit 5 **Bankversoening**

Jy word voorsien van inligting uit die rekords van Protea Skryfbehoeftes vir Mei 2015.

GEVRA:

5.1 Toon die inskrywings wat in die Kontantjoernale geboekstaaf moet word deur die tabel wat in die ANTWOORDEBOEK voorsien is, te voltooi. Totale word nie gevra nie.

5.2 Stel die Bankversoeningstaat op 31 Mei 2015 op.

5.3 As interne ouditeur is jy nie gelukkig oor die wyse waarop kontant in hierdie besigheid beheer word nie. Identifiseer TWEE probleme en verskaf syfers om jou antwoord te staaf. Gee raad oor hoe hierdie probleme in die toekoms voorkom kan word.

INLIGTING:

A. Inligting uit die Bankversoeningstaat op 30 April 2015:

Gunstige saldo volgens Bankstaat		27 300
Uitstaande deposito's:	Gedateer 12 April 2015	16 000
	Gedateer 28 April 2015	21 500
Uitstaande tjeks:	Nr. 1010 (gedateer 10 November 2014)	2 000
	Nr. 1366 (gedateer 29 April 2015)	7 200
	Nr. 1590 (gedateer 18 Mei 2015)	12 600
Gunstige saldo volgens Bankrekening in die Grootboek		43 000

Kopiereg voorbehou

B. 'n Vergelyking van die Bankstaat van Mei 2015 met die Kontantjoernale van Mei 2015 het die volgende getoon:

- Bankkoste van R840 op die Bankstaat is nie in die Joernale aangeteken nie.
- 'n Geweierde tjek van R6 800 verskyn op die Bankstaat. Hierdie tjek is van A Apple, 'n debiteur, ontvang ter vereffening van sy rekening van R7 250.
- Rente van R860 wat op die Bankstaat gekrediteer is, is nie in die Joernale aangeteken nie.
- Tjeknr. 1654, uitgereik aan 'n krediteur, Hatfield Winkels, verskyn korrek op die Bankstaat as R7 940. Dit is as R9 740 in die Kontantbetalingsjoernaal aangeteken.
- 'n Debietorder van R880 vir die maandelikse versekering verskyn twee keer op die Bankstaat, maar geen inskrywing is in die Joernale gemaak nie. Die bank sal dit op volgende maand se Bankstaat regstel.

C. Items wat in die Bankversoeningstaat van April verskyn het:

- Slegs tjeknr. 1366 en die deposito van R21 500 verskyn op die Bankstaat vir Mei 2015.
- Tjeknr. 1010 is aan die Unie Tennisklub uitgereik ter betaling van die eienaar se ledegeld. Die klub bestaan nie meer nie.
- Die uitstaande deposito van R16 000 is ten opsigte van kontant ontvang as kommissie. Dit het nie op die Bankstaat verskyn nie. Die kassiere in beheer van deposito's het gesê dat sy op pad bank toe beroof is. Die eienaar het die afskryf van hierdie bedrag gemagtig aangesien die besigheid nie die gelde sal kan verhaal nie.

D. Die Mei 2015 Kontantontvangstejoernaal toon die volgende uitstaande deposito's:

- R15 500 op 14 Mei 2015
- R20 200 op 29 Mei 2015

E. Tjeks uit die Mei 2015 Kontantbetalingsjoernaal wat nie vir betaling aangebied is nie:

- Nr. 1660 vir R5 600 (gedateer 27 Mei 2015)
- Nr. 1698 vir R7 555 (gedateer 23 Julie 2015)

F. Die Bankstaat op 31 Mei 2015 toon 'n gunstige saldo van R9 175.

Kopiereg voorbehou

<u>Aktiwiteit 6</u> **Debiteureversoening**

Fine Handelaars verkoop glasware vir kontant en op krediet. Alhoewel hulle kredietvoorwaardes 60 dae is, begroot hulle met die verwagting dat 80% van debiteure hierdie voorwaardes sal nakom.

GEVRA: Bestudeer die gegewe inligting en beantwoord die vrae wat volg.

6.1 Verduidelik waarom die Debiteurekontrolerekening met die Debiteurelys ooreen behoort te stem.

6.2 Verduidelik TWEE prosesse wat die boekhouer moet volg indien hy/sy 'n verskil tussen die Debiteurekontrolerekening en die Debiteurelys in die Debiteuregrootboek ontdek.

6.3 Bereken die volgende:

6.3.1 Die korrekte eindsaldo van die Debiteurekontrolerekening soos op 31 Maart 2015

6.3.2 Die korrekte bedrae verskuldig deur die volgende debiteure van Fine Handelaars:
- R Jansen
- S Wonder
- P Collins

6.4 Aan die einde van Februarie het die debiteure se ouderdomsontleding die volgende gereflekteer:

TOTAAL	HUIDIG	30–60 DAE	61–90 DAE	MEER AS 90 DAE
R201 200	R35 300	R22 800	R78 000	R65 100

6.4.1 Beheer Fine Handelaars hulle debiteure op 'n doeltreffende manier? Verduidelik deur syfers aan te haal om jou antwoord te staaf.

6.4.2 Verduidelik TWEE maatreëls wat 'n besigheid kan instel om die invordering van fondse vanaf debiteure te verbeter.

INLIGTING:

1. Saldo van Debiteurekontrolerekening op 31 Maart 2015, R200 000

2. Saldo's volgens Debiteuregrootboek op 31 Maart 2015:

M Carey	R64 500
R Jansen	R41 200
S Wonder	R23 000
C Dion	R51 500
P Collins	R7 900
TOTAAL	R188 100

3. Die volgende foute en weglatings is ontdek en moet reggestel word:

A. Die Debiteurejoernaal se totaal is met R2 600 te veel opgetel.

B. 'n Faktuur uitgereik aan S Wonder vir R1 800 is nog nie in die boeke van Fine Handelaars aangeteken nie.

C. Goedere op krediet verkoop aan P Collins is foutiewelik na die rekening van R Jansen oorgeboek, R8 300.

D. 'n Faktuur uitgereik aan P Collins vir R6 000 is na die verkeerde kant van sy rekening oorgeboek.

Kopiereg voorbehou

E. 'n Tjek van R13 500, wat oorspronklik van R Jansen ontvang is om 'n faktuur van R15 000 te vereffen, is deur die bank teruggestuur as gevolg van onvoldoende fondse. Geen inskrywings is nog gemaak nie.

F. Goedere op krediet verkoop aan S Wonder vir R5 800 is korrek in die Debiteurejoernaal aangeteken, maar foutiewelik as R8 500 na S Wonder se rekening in die Debiteuregrootboek oorgeboek.

Aktiwiteit 7 Krediteureversoening

Comet Handelaars ontvang 'n rekeningstaat van 'n krediteur, Meteor Verskaffers. Die saldo op die rekeningstaat stem nie ooreen met dit wat op die rekening van Meteor Verskaffers in die Krediteuregrootboek van Comet Handelaars verskyn nie.

GEVRA:

Voltooi die tabel in die ANTWOORDEBOEK om aan te toon hoe die verskille hanteer moet word om die saldo van die Krediteuregrootboekrekening met die saldo van die rekeningstaat te versoen.

Skryf die bedrae in die toepaslike kolomme en dui die toename of afname met 'n (+) of (-) aan met elke bedrag.

Tel die kolomme op om die korrekte saldo's aan die einde van Maart 2015 aan te toon.

INLIGTING:

Saldo van Meteor Verskaffers in die Krediteuregrootboek van Comet Handelaars	R10 705
Saldo op die rekeningstaat wat van Meteor Verskaffers ontvang is	R19 120

'n Vergelyking tussen die Krediteuregrootboekrekening van Meteor Verskaffers en die rekeningstaat toon die volgende verskille:

A. 'n Faktuur vir R9 870 ontvang van Meteor Verskaffers is korrek in die Krediteuregrootboekrekening geboekstaaf. Die bedrag is foutiewelik as R8 790 op die rekeningstaat aangeteken.

B. Comet Handelaars het 'n korting van R375 opgeteken ten opsigte van 'n betaling van R5 000 wat op 15 Maart 2015 betaal is. Meteor Verskaffers het nie hierdie korting goedgekeur nie aangesien die betaling laat ontvang is.

C. Die rekeningstaat toon terugsendings ter waarde van R890. Die Krediteuregrootboekrekening toon R690. Daar is vasgestel dat Comet Handelaars die waarde van die goedere wat teruggestuur is, verkeerd bereken het.

D. 'n Faktuur vir R2 160 ontvang van Meteor Verskaffers is foutiewelik as 'n debietnota in die Krediteuregrootboek geboekstaaf.

E. 'n Direkte oordrag van R5 000 deur Comet Handelaars is in die Kontantbetalingsjoernaal op 29 Maart 2015 geboekstaaf. Die rekeningstaat van Meteor Verskaffers is 25 Maart 2015 gedateer.

Kopiereg voorbehou

OORSIG VAN VOORRADE

		Jy moet die volgende kan doen:
A	Voorraadstelsels	▪ Ken die verskille tussen die Periodieke Voorraadstelsel en die Deurlopende Voorraadstelsel ▪ Ken die HOOF verskil tussen die twee stelsels
B	Waardasie metodes	Voorraad waardeer deur die volgende stelsels te gebruik: ▪ Eerste-In-Eerste-Uit (EIEU) ▪ Geweegde gemiddelde ▪ Spesifieke Identifikasie
C	Verwante finansiële aanwysers	Bereken en vertolk finansiële aanwysers in met betrekking tot voorrade: ▪ Periode waarvoor daar genoeg voorraad voorhande is ▪ Voorraadomsetsnelheid ▪ Winsopslag %

<u>Aktiwiteit 8</u> EIEU en geweegde gemiddelde

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Tennis Classics, 'n besigheid wat tennisrakette en tennisballe verkoop. Chris Wimbledon is die eienaar van die besigheid. Die periodieke voorraadstelsel word gebruik.

GEVRA:

8.1 Verwys na Inligting A. Verduidelik kortliks waarom dit toepaslik is dat Chris die EIEU-metode vir tennisrakette, en die geweegdegemiddelde-metode vir tennisballe gebruik.

8.2 Bereken die waarde van die eindvoorraad vir die twee voorraaditems. Toon ALLE bewerkings deur beide die aantal eenhede en die waarde van die eenhede te gebruik.
- Tennisrakette (gebruik EIEU-metode)
- Tennisballe (gebruik geweegdegemiddelde-metode)

8.3 Vir tennisrakette, bereken die volgende:
- Koste van verkope
- Bruto wins
- BTW gevra vir klante op tennisrakette verkoop
- %-Winsopslag

LW: Jy mag 'n Handelsrekening vir tennisrakette opstel om jou te help met die identifisering van hierdie syfers.

8.4 Chris vermoed dat hy nie sy voorraad voldoende beheer nie.

- Hy vermoed dat die tennisrakette wat hy verkoop, nie baie gewild onder sy klante is nie.
- Hy vermoed dat tennisballe gesteel word.

Haal inligting uit die vraag wat sy vermoedens sal bevestig. Verskaf 'n geskikte berekening in elke geval om jou antwoord te ondersteun.

8.5 Chris het jou gevra om 'n vennoot in hierdie besigheid te word. Verduidelik drie strategieë wat jy in hierdie besigheid sal wil implementeer indien jy 'n vennoot sou word (jou strategieë moet op spesifieke inligting uit die vraag gebaseer word).

Kopiereg voorbehou

INLIGTING:

A. **Voorraad word volgens die volgende metodes gewaardeer:**

- Tennisrakette: Eerste-in-eerste-uit-metode (EIEU)
- Tennisballe: Geweegdegemiddelde-metode

B. **Voorraadwaardering** aan die begin en einde van die rekeningkundige periode:

	Tennisrakette			**Tennisballe**		
	Aantal eenhede	Per eenheid	Totale waarde	Aantal eenhede	Per eenheid	Totale waarde
01/03/2014	90	R600	R54 000	1 200	R7,20	R8 640
28/02/2015	205	?	?	550	?	?

C. **Vraggeld, wisselkoerse en invoerbelasting:**

C.1 **Tennisrakette:** Die rakette word in Suid-Afrika vervaardig. Vervoerkoste is R35,00 per tennisraket. ‘n Totaal van R10 500 is betaal vir die vervoer van die 300 tennisrakette aangekoop. Vervoerkoste is ingesluit in die beginvoorraadsyfer van R600.

C.2 **Tennisballe:** Die balle word uit die VSA ingevoer. Pryse word in VSA dollar ($) gekwoteer. Die wisselkoers was R8,50 = $1.00 dwarsdeur die jaar. Invoerbelasting word teen 20% van die randwaarde van die aankope gehef. Vervoerkoste word deur die vervaardiger betaal. Invoerbelasting is in die beginvoorraadsyfer van R7,20 ingesluit.

D. **Aankope gedurende die jaar:**

	Tennisrakette			**Tennisballe**		
	Aantal eenhede	Aankoop-prys per eenheid	Totale waarde in Rand	Aantal eenhede	Aankoop-prys per eenheid in VS Dollar (Invoerbelasting uitgesluit)	Totale waarde in VS Dollar
25/05/2014	75	R560	R42 000	3 000	$0,75	$2 250
25/08/2014	75	R600	R45 000	3 000	$0,90	$2 700
26/11/2014	75	R675	R50 625	3 000	$0,90	$2 700
25/01/2015	75	R675	R50 625	3 000	$1,20	$3 600
Totaal	300		R188 250	12 000		$11 250

5. **Verkope gedurende die jaar:**

- **Tennisrakette:** 185 eenhede teen R900 elk = R166 500
- **Tennisballe:** 10 500 eenhede teen R14,50 elk = R152 250

Kopiereg voorbehou

Aktiwiteit 9 **Spesifieke identifikasie**

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Wizard Kunsgalery vir September 2015. Die onderneming gebruik die deurlopende voorraadstelsel en die spesifieke identifikasie metode om voorraad te waardeer.

9.1 Bereken en vul die ontbrekende syfers in die voorraad opsommingsblad wat in jou werkboek verskaf word.

9.2 Bereken die Bruto wins vir September 2015.

LET OP: ALLE INLIGTING IS IN JOU WERKBOEK

OORSIG VAN VERVAARDIGING

		Jy moet die volgende kan doen:	Dit is belangrik om die volgende te onthou:
A	Koste begrippe		Maak seker dat jy die verskillende koste begrippe en kategorieë ken
B	Produksiekostestaat met Notas	▪ Prepare the Production Cost Statement with Notes	Ken en verstaan die **formaat** van die Produksiekostestaat
C	Eenheidskoste en Gelykbreekpunt	▪ Bereken eenheidskoste ▪ Bereken gelykbreekpunt ▪ Bereken kontribusie per eenheid ▪ Ontleed en vertolk gelykbreek-punt en eenheidskoste	Weet wat die gelykbreekpunt toon

Kopiereg voorbehou

Aktiwiteit 10

COOL STOELVERVAARDIGERS

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Cool Stoelvervaardigers vir die jaar geëindig 29 Februarie 2016.

Die besigheid vervaardig en verkoop slegs een tipe produk, naamlik plastiekstoele.

GEVRA:

10.1 Stel die volgende notas tot die Produksiekostestaat op:
- Direktemateriaalkoste/Grondstofkoste
- Direkte arbeidskoste
- Fabrieksbokoste

10.2 Stel die Produksiekostestaat op.

10.3 Bereken die eenheidskoste van produksie per voltooide plastiekasblik.

INLIGTING:

A. Eenhede geproduseer:

58 000 stoele is gedurende die finansiële jaar voltooi.

B. Voorraadsaldo's:

	1 Maart 2015	**28 Februarie 2016**
Direktemateriaalvoorraad/Grondstofvoorraad	R57 900	R34 200
Goedere-in-bewerking-voorraad	169 500	120 600
Fabriek-indirektemateriaalvoorraad	8 100	7 400

C. Fabriekswerkers in die produksieproses:

Aantal fabriekswerkers wat direk op die asblikke werk (onveranderd dwarsdeur die jaar)	12 werkers
Aantal normale ure deur elke fabriekswerker gedurende die jaar gewerk	1 600 uur
Aantal oortydure deur elke fabriekswerker gedurende die jaar gewerk	240 uur
Loonskaal (gewone tyd)	R 60 per uur
Loonskaal (oortyd)	R100 per uur

D. Vloerspasie:

	Fabriek	**Kantoor**	**Verkoopsdept.**
Vierkante meter	1 200 vk. meter	600 vk. meter	600 vk. meter

E. Water en elektrisiteit:

15% van die bedrag word aan die kantoor en 25% aan die verkoopsdepartement toegeken. Die res is van toepassing op die fabriek.

Kopiereg voorbehou

F. Transaksies vir die jaar:

	R
Grondstowwe vir kontant en op krediet aangekoop	1 622 700
Defektiewe grondstowwe aan verskaffers teruggestuur	23 100
Vraggeld op grondstowwe aangekoop	28 800
Salarisse:	
• Fabrieksvoorman	241 000
• Kantoorwerkers	270 000
Lone:	
• Kantoorwerkers	48 000
• Fabriekswerkers in die produksieproses (sien Inligting C hierbo)	?
WVF-bydraes (moet aan elke spesifieke kosterekening toegeken word):	
• Fabriekswerkers in die produksieproses	11 520
• Fabrieksvoorman	2 410
• Kantoorwerkers	2 700
Fabriek-indirektemateriaal aangekoop	125 900
Verkope van voltooide goedere (R120 per eenheid)	7 800 000
Kommissie aan verkoopspersone (10% van verkope)	?
Advertensies	145 000
Fabrieksonderhoud	85 000
Oninbare skuld	8 400
Huur moet in verhouding tot die vloerspasie toegeken word (sien Inligting D hierbo)	133 000
Asblikke gesteel (rand-waarde)	960
Water en elektrisiteit (sien Inligting E hierbo)	36 000
Waardevermindering op fabriekstoerusting	52 000
Diverse administrasie-uitgawes	150 800
Diverse fabrieksuitgawes	25 000

Aktiwiteit 11 **Gelykbreekpunt en eenheidskoste**

CRAZY VERVAARDIGERS

Hierdie besigheid vervaardig plastiektafels.

Die inligting hieronder is van toepassing op die jaar geëindig 30 Junie 2015.

Aantal tafels vervaardig	12 000
Verkope vir die jaar (alle vervaardigde eenhede is verkoop)	R480 000
Totale vaste koste	R210 000
Totale veranderlike koste	R300 000

GEVRA:

11.1 Gee EEN voorbeeld van 'n vaste koste en EEN voorbeeld van 'n veranderlike koste.

11.2 Verduidelik waarom dit belangrik is om die verwagte gelykbreekpunt vir 'n besigheid voor die begin van 'n finansiële jaar te bereken.

11.3 Gebruik die bostaande syfers om die gelykbreekpunt te bereken.

11.4 Lewer kommentaar op jou berekening in VRAAG 11.3. Watter raad sal jy aan Crazy Vervaardigers gee? Verduidelik kortliks.

Kopiereg voorbehou

FORMATE VAN FINANSIËLE STATE

……………………………….. BEPERK

INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG …………………………

	Nota	R
Verkope		
Koste van verkope		
Bruto wins		
Ander bedryfsinkomste		
Fooi-inkomste		
Bedryfsuitgawes		
Bedryfswins (verlies)		
Rente inkomste	1	
Rente uitgawe	2	
Wins (verlies) voor belasting		
Inkomstebelasting		
Netto wins (verlies) na belasting	9	

Kopiereg voorbehou

………………………………….. BEPERK

BALANSSTAAT OP ……………………………

	Nota	**R**
BATE		
NIE-BEDRYFSBATES		
Vaste / tasbare bates	3	
Finansiële bates		
BEDRYFSBATES		
Voorraad	4	
Handels- en ander ontvangbare bedrae	5	
Kontant en kontantekwivalente	6	
TOTALE BATES		
EKWITEIT & LASTE		
AANDEELHOUERSBELANG		
Gewone aandelekapitaal	7	
Behoue inkomste	8	
NIE-BEDRYFSLASTE		
Lening van		
Lening van		
BEDRYFSLASTE		
Handels- en ander betaalbare bedrae	9	
Bankoortrekking		
Korttermynlening terugbetaalbaar *(LW. Kan in nota 9 geplaas word)*		
TOTALE EKWITEIT & LASTE		

Kopiereg voorbehou

.... BEPERK

NOTAS TOT DIE FINANSIËLE STATE ....

1 RENTE INKOMSTE

Op vaste deposito	
Op spaarrekening	
Op lopende bankrekening	
Op uitstaande debiteure	

2 RENTE UITGAWE

Op lening van	

3 VASTE BATES

	Grond en geboue	Voertuie	Toerusting	TOTAAL
Drawaarde aan begin van die jaar				
Kosprys				
Opgehoopte waardevermindering				
Beweging				
Toevoegings teen kosprys				
Bateverkope teen drawaarde				
Waardevermindering				
Drawaarde aan einde van die jaar				
Kosprys				
Opgehoopte waardevermindering				

4 VOORRAAD

Handelsvoorraad	
Verbruiksgoedere voorhande	

5 HANDELS- EN ANDER ONTVANGBARE BEDRAE

Handelsdebiteure	
Voorsiening vir oninbare skuld	
Netto handelsdebiteure	
SAID (Inkomstebelasting)	
Voruitbetaalde uitgawes	
Opgelope inkomste (ontvangbaar)	

6 KONTANT & KONTANT EKWIVALENTE

Vaste deposito (verval binne 12 maande)	
Spaarrekening	
Bank	

Kopiereg voorbehou

Wisselgeld	
Kleinkas	

7 AANDELEKAPITAAL
GEMAGTIGDE

Aantal gemagtigde gewone aandele: XXX gewone aandele	

UITGEREIK

XXX uitgereikte gewone aandele aan begin van die jaar	
XXX addisionele aandele gedurende die finansiële jaar uitgereik	
XXX gewone aandele teruggekoop (gemiddelde prys van XXX)	
XXX uitgereikte gewone aandele aan einde van die jaar	

8 BEHOUE INKOMSTE

Saldo aan die begin van die jaar	
Netto wins (verlies) na belasting vir die jaar	
Aandele teruggekoop	
Dividende op gewone aandele	
Betaal	
Aanbeveel	
Saldo aan die einde van die jaar	

9 HANDELS- EN ANDER BETAALBARE BEDRAE

Handelskrediteure	
Opgelope uitgawes (betaalbaar)	
Vooruitontvange inkomste	
Aandeelhouers vir dividende	
SAID (Inkomstebelasting)	
Krediteure vir salarisse	
Werkloosheidsversekeringsfonds	
Pensioenfonds	
Mediese fonds	

Kopiereg voorbehou

……………………………… BEPERK
KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG …………………………

	Nota	R
Kontantvloei uit bedryfsaktiwiteite		
Kontant gegenereer (benut) deur bedrywighede	1	
Rente betaal		
Dividende betaal	3	
Inkomstebelasting betaal	4	
Kontantvloei uit beleggingsaktiwiteite		
Aankope van vaste bate	5	
Opbrengs uit verkope van vaste bates		
Beleggings verval / aangegaan		
Kontantvloei uit finansiële aktiwiteite		
Opbrengs van aandele uitgereik		
Aandele teruggekoop		
Langtermynlenings ontvang/ terugbetaal		
Netto verandering in kontant en kontantekwivalente	2	
Kontant & kontantekwivalente aan die begin van die jaar	2	
Kontant & kontantekwivalente aan die einde van die jaar	2	

NOTAS TOT DIE KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG ……………………

1 REKONSILIASIE VAN NETTO WINS VOOR BELASTING EN KONTANT GEGENEREER UIT BEDRYWIGHEDE

Netto wins voor belasting	
Aansuiwerings ten opsigte van:	
Waardevermindering	
Rente uitgawe	
Bedryfswins voor veranderinge in bedryfskapitaal	
Kontantgevolge /-effekte van veranderinge in bedryfskapitaal	
Verandering in voorraad	
Verandering in debiteure	
Verandering in krediteure	
Kontant gegenereer uit bedrywighede	

Kopiereg voorbehou

2 KONTANT & KONTANTEKWIVALENTE

	Netto verandering	Jaar 2	Jaar 1
Bank			
Wisselgeld			
Kleinkas			

3 DIVIDENDE BETAAL

Dividende vir die jaar soos uit finansiële state	
Balans aan begin van die jaar	
Balans aan die einde van die jaar	

4 INKOMSTEBELASTING BETAAL

Inkomstebelasting vir die jaar soos uit die finansiële state	
Balans aan die begin van die jaar	
Balans aan die einde van die jaar	

5 VASTE BATES AANGEKOOP

Grond en geboue	
Voertuie	
Toerusting	

Berekeninge	***Vaste bates teen netto batewaarde***
Begin	
Plus aankope van vaste bates	
Min verkope van vaste bates	
Min waardevermindering	
= Einde	

Kopiereg voorbehou